

ГЕОГРАФІЧНА ТА ТОВАРНА СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ

Полтавський державний аграрний університет

Анотація. У статті досліджено зміни в географічній та товарній структурах експорту товарів з України у 2019-2020 рр.

Ключові слова: експорт; географічна структура експорту; товарна структура експорту; коефіцієнт покриття експортом імпорту.

REGIONAL AND COMMODITY PATTERNS OF EXPORT OF COMMODITIES ARE FROM UKRAINE

Abstract. In the article changes are investigational in the regional and commodity patterns of export of commodities from Ukraine in 2019-2020.

Keywords: export; regional structure of export; commodity structure of export; coefficient of coverage by the export of import.

У Митному кодексі України наведено таке визначення: «експорт товарів – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення» [1].

В Україні статистична інформація по зовнішній торгівлі товарами узагальнюється за даними митних декларацій (Державна митна служба України), довідки щодо експорту-імпорту газу природного, а також форм державних статистичних спостережень щодо експорту-імпорту товарів, що не проходять митного декларування, та товарів, які придбані у портах. Спостереження включає інформацію по усіх регіонах України, за винятком тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях [2]. При цьому товари обліковують у момент їх вивезення за межі економічної території України, а межі статистичної території країни співпадають з її економічної територією.

Статистичну вартість товарів розраховують шляхом переведення вартості товарів на експорт у долари США за курсом НБУ, який діє на день оформлення митних декларацій. Для товарів, які реалізуються за статистичними звітами, вартість визначають у доларах США на підставі середньомісячного та середньоквартального офіційних курсів валют, які розраховані НБУ.

Розглянемо географічну структуру експорту товарами з України у 2019-2020 рр. (табл. 1) за інформацією Державної служби статистики України [2].

Таблиця 1

Географічна структура експорту товарами з України у січні-листопаді 2019-2020 рр.

Країни	2019 р.		2020 р.		Відхилення (+,-), в. п.
	млн. дол. США	у % до загального обсягу	млн. дол. США	у % до загального обсягу	
1	2	3	4	5	6
Усього	50054,6	100,0	44346,5	100,0	-
у т.ч.					
Австрія	598,3	1,2	510,9	1,2	-
Азербайджан	400,5	0,8	319,9	0,7	-0,1
Бангладеш	442,7	0,9	346,1	0,8	-0,1
Бельгія	680,7	1,4	518,5	1,2	-0,2
Білорусь	1549,8	3,1	1203,8	2,7	-0,4
Болгарія	482,2	1,0	473,3	1,1	+0,1

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6
В'єтнам	95,5	0,2	178,1	0,4	+0,2
Греція	274,2	0,5	163,7	0,4	-0,1
Грузія	392,6	0,8	335,9	0,8	-
Єгипет	2254,1	4,5	1508,6	3,4	-1,1
Ізраїль	620,1	1,2	496,4	1,1	-0,1
Індія	2024,1	4,0	1700,8	3,8	-0,2
Індонезія	735,2	1,5	707,4	1,6	+0,1
Іспанія	1500,8	3,0	1090,8	2,5	-0,5
Італія	2418,9	4,8	1717,8	3,9	-0,9
Казахстан	367,0	0,7	297,8	0,7	-
Китай	3593,1	7,2	6326,1	14,3	+7,1
Литва	410,8	0,8	395,4	0,9	+0,1
Марокко	294,1	0,6	351,2	0,8	+0,2
Нідерланди	1848,4	3,7	1602,7	3,6	-0,1
Німеччина	2383,0	4,8	1875,1	4,2	-0,6
ОАЕ	526,0	1,1	408,1	0,9	-0,2
Польща	3295,8	6,6	2961,1	6,7	+0,1
Республіка Корея	375,9	0,8	341,7	0,8	-
Республіка Молдова	726,6	1,5	612,3	1,4	-0,1
Російська Федерація	3242,8	6,5	2475,9	5,6	-0,9
Румунія	1005,6	2,0	976,3	2,2	+0,2
Саудівська Аравія	744,4	1,5	670,3	1,5	-
Словаччина	709,6	1,4	408,6	0,9	-0,5
Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії	628,1	1,3	603,8	1,4	+0,1
США	978,6	2,0	873,2	2,0	-
Туніс	362,6	0,7	383,7	0,9	+0,2
Туреччина	2619,0	5,2	2115,6	4,8	-0,4
Угорщина	1562,8	3,1	1150,4	2,6	-0,5
Франція	596,5	1,2	497,1	1,1	-0,1
Чехія	920,9	1,8	735,4	1,7	-0,1
Швейцарія	127,6	0,3	135,0	0,3	-
Швеція	77,1	0,2	66,4	0,1	-0,1
Японія	249,9	0,5	149,1	0,3	-0,2

За результатами досліджень (табл. 1) упродовж січня-листопада 2020 р. експорт товарів з України становив 44346,5 млн. дол. США, або 96,5 % до показника січня-листопада 2019 р. Коефіцієнт покриття експортом імпорту в січні-листопаді 2020 р. становив 0,92 (проти 0,83 у січні-листопаді 2019 р.). Найбільша частка в географічній структурі упродовж 2019-2020 рр. припадала на експорт до Китаю (7,2 % у 2019 р. і 14,3 % у 2020 р.) та Польщі (відповідно 6,6 і 6,7 %). Найменше Україна експортує товарів до Швеції (відповідно 0,2 і 0,1 %) та до Швейцарії (0,3 %).

У структурі експорту товарів до країн ЄС у 2019 р. найбільша частка припадала на експорт до Польщі (16,2 %), Італії (11,7 %) та Німеччини (11,4 %), а в 2020 р. зріс відсоток експорту товарів до Польщі (17,8 %), Німеччини (11,3 %) та знизився до Італії (10,2 %). Серед країн ЄС найменше Україна експортує товарів до Люксембургу, Словенії, Хорватії та Мальти.

Далі проаналізуємо товарну структуру експорту товарами з України у 2019-2020 рр. (табл. 2) за інформацією Державної служби статистики України [2].

Результати аналізу товарної структури експорту товарами з України (табл. 2) свідчать, що упродовж 2019-2020 рр. переважав експорт продуктів рослинного походження (2019 р. – 25,8 %, 2020 р. – 24,2 %), недорогоцінних металів та виробів з них (відповідно 20,5 і 18,5 %), жирів та олії (9,5 і 11,6 %) та

мінеральних продуктів (9,7 і 10,6 %). Найменше експортували шкури необроблені; перли природні та дорогоцінне каміння; твори мистецтва та товари, придбані в портах.

Таблиця 2

Товарна структура експорту товарами з України у січні-листопаді 2019-2020 рр.

Товари	2019 р.		2020 р.		Відхилення (+,-), в. п.
	млн. дол. США	у % до загального обсягу	млн. дол. США	у % до загального обсягу	
Усього	50054,6	100,0	44346,5	100,0	-
у тому числі:					
Живі тварини; продукти тваринного походження	1277,0	2,6	1084,0	2,4	-0,2
Продукти рослинного походження	12914,5	25,8	10743,9	24,2	-1,6
Жири та олії	4732,2	9,5	5158,8	11,6	+2,1
Готові харчові продукти	3220,4	6,4	3007,7	6,8	+0,4
Мінеральні продукти	4866,5	9,7	4696,7	10,6	+0,9
Продукція хімічної промисловості	1930,8	3,9	1819,8	4,1	+0,2
Полімерні матеріали та пластмаси	721,5	1,4	618,9	1,4	-
Шкури необроблені	149,1	0,3	118,0	0,3	-
Деревина і вироби з неї	1400,4	2,8	1291,8	2,9	+0,1
Маса з деревини	437,7	0,9	372,3	0,8	-0,1
Текстильні матеріали та вироби	847,2	1,7	706,8	1,6	-0,1
Взуття, головні убори та парасольки	188,4	0,4	151,8	0,3	-0,1
Вироби з каменю, гіпсу та цементу	414,7	0,8	409,3	0,9	+0,1
Перли природні, дорогоцінне каміння	89,8	0,2	109,7	0,2	-
Недорогоцінні метали та вироби з них	10255,7	20,5	8187,6	18,5	-2,0
Машини та обладнання	4464,4	8,9	4049,0	9,1	+0,2
Засоби наземного транспорту, літальні апарати та плавучі засоби	882,3	1,8	692,6	1,6	-0,2
Прилади та апарати оптичні, фотографічні	181,3	0,4	149,2	0,3	-0,1
Різні промислові товари	872,4	1,7	898,8	2,0	+0,3
Твори мистецтва	0,6	0,0	0,5	0,0	-
Товари, придбані в портах	6,0	0,0	1,4	0,0	-

У структурі експорту товарів по регіонах України найбільшу частку займають м. Київ (2019 р. – 25,0 %, 2020 р. – 25,4 %); Дніпропетровська область (відповідно 15,8 і 15,4 %) та Донецька область (9,3 і 8,1 %). Найменше експортують товарів Херсонська (0,5 і 0,6 %), Чернівецька (0,4 і 0,3 %) та Луганська (0,3 %) області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Митний кодекс України: Закон України № 4495-VI від 13.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення: 05.02.2021 р.).
2. Статистична інформація / Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 05.02.2021 р.).

Тютюнник Світлана Василівна, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю, Полтавський державний аграрний університет, Полтава, e-mail: tyutyunnik.sveta@ukr.net

Тютюнник Юрій Михайлович, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень, Полтавський державний аграрний університет, Полтава, e-mail: tiutiunnyk.yurii@ukr.net

Tiutiunnyk Svitlana V., candidate of economics, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and economic control, Poltava State Agrarian University, Poltava, e-mail: tyutyunnik.sveta@ukr.net

Tiutiunnyk Yurii M., candidate of economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economic theory and economic research, Poltava State Agrarian University, Poltava, e-mail: tiutiunnyk.yurii@ukr.net